

Pedagogy

- Sternyn, 2003* – Sternyn Y.A., Laryna T.V., Sternyna M.A. Ocherk anhllyiskoho kommunykativnoho povedenya / Y.A. Sternyn, T.V. Laryna, M.A. Sternyna. – Voronezh, 2003.
- Filipchuk, 2002* – Filipchuk H. Hromadianske suspilstvo: osvita, etnokultura, etnopolityka : monohrafiia / Heorhii Filipchuk. – Chernivtsi : Zelena Bukovyna, 2002. – 488 s.
- Freid, 1991* – Freid Z. Budushchee odnoi ylluzyy / Z. Freid // Freid Z. Psykhoanaliz. Relyhyia. Kultura. – M., 1991.
- Chyzhevskiy, 1992* – Chyzhevskiy D. Narysy z istorii filosofii na Ukraini / Dmytro Chyzhevskiy. – K. : Vyd-vo «Orii» pry UKSP «Kobza», 1992. – 230 s.
- Ern, 2000* – Ern V.F. Borba za Lohos. Opyty fylosofskye y krytycheskye / V.F. Ern. – Mn. : Kharvest; M.: AST, 2000. – 103 s.
- Ianiv, 2006* – Yaniv V. Narysy do istorii ukrainskoi etnopsykholohii / V. Yaniv; uporiad. M. Shafoval. – 2-he vyd., pererob. i dop. – K. : Znannia, 2006. – 341 s.

УДК 378.091.113:37.014.6

Михайло Сидоренко

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей професійної підготовки майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до оцінювання якості освіти. Уточняється сутність поняття умова, та організаційно-педагогічна умова крізь призму філософських, психологічних та педагогічних досліджень. Зокрема, розкриваються ключові організаційно-педагогічні умови, на основі яких буде здійснюватися ефективна підготовка майбутніх фахівців до означеної процедури. Також здійснюється аналіз дієвості означених умов в ході професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Підкреслюється роль та значення виокремлених організаційно-педагогічних умов для системи професійної підготовки фахівців з управління навчальних закладів. Вказуються шляхи реалізації зазначених умов у навчальному виховному процесі для формування готовності майбутніх керівників до здійснення процедури оцінювання якості освітньої діяльності в майбутній практиці управління навчальним закладом.

Ключові слова: керівник навчального закладу, професійна підготовка, педагогічні умови, організаційно-педагогічні умови, оцінювання якості освіти.

Статья посвящена исследованию особенностей профессиональной подготовки будущих руководителей общеобразовательных учебных заведений к оценке качества образования. Уточняется сущность понятия условие, и организационно-педагогическое условие сквозь призму философских, психологических и педагогических исследований. В частности, раскрываются ключевые организационно-педагогические условия, на основе которых будет осуществляться эффективная подготовка будущих специалистов к указанной процедуре. Также осуществляется анализ действенности указанных условий в ходе профессиональной подготовки в высшем учебном заведении. Подчеркивается роль и значение выделенных организационно-педагогических условий для системы профессиональной подготовки специалистов по управлению учебных заведений. Указываются пути реализации указанных условий в учебном воспитательном процессе для формирования готовности будущих руководителей к осуществлению процедуры оценки качества образовательной деятельности в будущей практике управления учебным заведением.

Ключевые слова: руководитель учебного заведения, профессиональная подготовка, педагогические условия, организационно-педагогические условия, оценки качества образования.

The article investigates the peculiarities of professional training of the future leaders of educational institutions to the evaluation of the quality of education. It clarifies the concept of the essence of the condition, and organizational and pedagogical conditions in the light of the philosophical, psychological and pedagogical research. In particular, it reveals the key organizational

and pedagogical conditions, base don which will be the effective training of future professionals in this procedure. Analysis of the effectiveness of the second condition in the course of training in higher education is also carried out. Item phasizes the role and sign if icance of the selected organizational-pedagogical conditions for the system of professional training for school management. In clued the realization of the second condition in the training and educational process for the formation of readiness of the future manager in the implementation of procedures for assessing the quality of educational activities in the future the practice of managing educational institutions.

Key words: heads of educational institutions, professional training, pedagogical conditions, organizational and pedagogical conditions, educational quality assessment.

Постановка проблеми. Ключовий вектор сучасних державних реформ – це децентралізація державного управління. Подібна тенденція стосується і освітнього сектору. У таких умовах сучасні керівники навчальних закладів не звикли працювати, адже всі рішення, що приймалися до сьогодні були надиктовані вищими ланками управління освітою. Однак, у нових умовах освітній менеджер отримує розширене коло повноважень, яке потребує від управлінця відповідальності та рішучості у прийнятті управлінських рішень. Для того, щоб здійснювати цей процес якісно, керівнику необхідно володіти своєчасною та об'єктивною інформацією про стан діяльності освітньої установи. Тому, на сьогодні, необхідно зосередити увагу на професійній підготовці керівників навчальних закладів, які б володіли технологіями оцінювання якості освіти та змогли застосувати їх на практиці. Актуальним постає питання організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців з управління до оцінювання якості освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз наукових джерел показав, що проблема професійної підготовки майбутніх керівників висвітлена в різних аспектах. Зокрема питаннями магістерської підготовки керівників займався В. Берека, А. Светлорусова; у системі неперервної освіти Л. Кравченко. Готовність майбутніх менеджерів до управлінської діяльності присвячені дослідження А. Вознюк, Т. Дзюба, А. Москальова, А. Резанович, О. Тополенко, Низка праць направлена на висвітлення питань, що стосуються педагогічних умов підготовки майбутніх управлінців, зокрема О. Брюховецька, В. Івкін, Л. Карамушка.

Однак не зважаючи на значну кількість досліджень означеної проблеми, у педагогічній теорії і практиці залишаються малодосліджені питання організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть ефективній підготовці майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності.

Мета написання статті. Визначити організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності.

Вклад основного матеріалу. В ході вивчення проблеми формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до

Pedagogy

оцінювання якості освітньої діяльності у процесі професійної підготовки, нами було визначено, що для того, щоб означений процес був ефективний, нам необхідно підібрати належні організаційно-педагогічні умов, які впливатимуть на формування зазначеного виду готовності.

Саме визначення дефініції «умова» у різних наукових джерелах розглядається як обставина, від якої що-небудь залежить; правила встановлені в якій-небудь області життя чи діяльності; обстановка в якій будь-що відбувається [Ожегов, 2007: с. 558]. У Філософському словнику зазначено, що «умова» – це середовище, де виникає явище, здійснюється діяльність, обставина, яка впливає на здійснення і перебіг навколишньої дійсності [Философский энциклопедический словарь, 1983: с. 792]. У психології термін «умова» виступає як певний комплекс явищ зовнішнього та внутрішнього середовища, які певною мірою впливають на розвиток конкретного психічного явища [Конюхов, 1996: с. 703], або трактують це поняття через сукупність причин, що визначають психологічний розвиток людини, при цьому умова прискорює чи навпаки уповільнює його, та впливає на процес розвитку, динаміку і кінцеві результати [Немов, 2003: с.270–271].

У педагогічній науці дослідженням феномену «умова» займалася О. Пехота. Вона розглядає це поняття як систему певних форм, методів, матеріальних умов, реальних ситуацій які об'єктивно склалися чи суб'єктивно створені, що необхідні для досягнення конкретної педагогічної мети [Пехота, 2003]. В. Полонський трактує означену дефініцію як сукупність змінних природних, соціальних, зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на фізичний, моральний, психічний розвиток людини, його поведінку, виховання і навчання [Полонський, 2004:с. 36].

Н. Іполітова та Н. Стрехова розмежовують усі педагогічні умови на наступні групи: 1) організаційно-педагогічні; 2) психолого-педагогічні; 3) дидактичні [Ипполитова, 2012:с. 11].

Для нас, науковий інтерес становлять організаційно-педагогічні умови, так як на нашу думку, вони відіграють основну роль у формуванні готовності керівників начальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності.

А. Володін разом з Н. Бондаренко трактують поняття «організаційно-педагогічні умови» як характеристику педагогічної системи, що у повній мірі відобразить сукупність потенційних можливостей просторово-освітнього середовища, реалізація яких забезпечить упорядковане і ефективне функціонування, а також розвиток педагогічної системи. При цьому дослідники відзначають, що організаційні і педагогічні умови складають єдине ціле і виступають як рівнозначні частини. При цьому організаційні умови здійснюють повну підтримку і супровід реалізації педагогічних умов, тобто виступають

середовищем для освітньої навчально-виховної діяльності [Володин, 2014: с. 147].

Здійснивши аналіз наукових джерел, ми дійшли до висновку, що на рівні нашого дослідження, ми розумітимемо «організаційно-педагогічні умови» як спеціально створену обстановку, в середині якої представлені у тісній взаємодії психологічні і педагогічні чинники, що направлені на ефективну підготовку майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності.

У процесі визначення і реалізації змісту професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності, важливе значення має надаватись типу навчального закладу, у якому буде здійснювати свою професійну діяльність майбутній фахівець з управління.

Створення необхідних організаційно-педагогічних умов для ефективного формування готовності майбутніх керівників навчального закладу до оцінювання якості освітньої діяльності продиктоване нагальною потребою соціуму в удосконаленні професійної та інформаційної підготовки фахівців в означеній області. Зміна потреб соціуму в компетентних фахівцях вимагає і змін в підході до їх підготовки. У цих умовах необхідний пошук адекватних організаційно-педагогічних умов для забезпечення ефективності підготовки керівників навчальних закладів.

На основі теоретичного аналізу та експериментального дослідження ми виділяємо наступні організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності:

1. розвиток позитивної мотивації у майбутніх керівника освітньої установи до здійснення процедури оцінювання якості освітньої діяльності;
2. наявність системи задач, спрямованих на розвиток професійних і особистісних якостей керівників;
3. рефлексивний взаємозв'язок між учасниками навчального процесу;
4. створення аутентичного процесу навчально-професійної соціалізації;
5. організація систематичного моніторингу.

Орієнтуючись на мотиваційний компонент готовності, однією з перших умов, виступає розвиток позитивної мотивації у керівника освітньої установи до здійснення процедури оцінювання якості освітньої діяльності. Більшість дослідників характеризують позитивну мотивацію до розвитку професійних якостей як мотивацію, що базується не тільки на потребах, а й інтересах кожного об'єкту професійної підготовки. Маючи позитивну мотивацію до майбутньої професії, не потрібно застосовувати додаткових зовнішніх стимулів та впливів. При цьому, виділяється ряд факторів, що забезпечують означену мотивацію у об'єктів навчального процесу: 1) відповідність змісту навчальних планів, програм, засобів,

Pedagogy

методів, форм професійної підготовки сучасним тенденціям розвитку інформаційних технологій; 2) сприяння самовизначенню студента, розвиток позитивних емоцій студента; 3) організація навчання як процесу пізнання; 4) використання методів, що стимулюють навчально-пізнавальну діяльність; 5) усвідомлення найближчих та кінцевих цілей навчання; 6) професійна спрямованість навчальної діяльності; 7) доступність змісту навчального матеріалу, що пропонується викладачем на занятті; 8) постійне створення та «підкріплення» ситуації успіху для невпевнених у своїх силах студентів [Черняк, 2013: с. 390].

Якщо в ході професійної підготовки вдається сформувати позитивно спрямовану мотивацію, професійнадіяльність майбутнього фахівця набуває чіткого особистісного змісту, що сприяє перетворенню із зовнішньо сформульованих цілей у внутрішні, особистісні потреби майбутнього управлінця.

У ході дослідження нами виявлено, що маючи систему задач, спрямованих на розвиток професійних і особистісних якостей керівників сприяє професійній орієнтованості майбутніх фахівців. Система задач, які необхідні для професійної підготовки має бути представлена професійно-зорієнтованими, проблемними, евристичними, науково-пошуковими і рефлексивними задачами. Основою для класифікації і системного відбору задач є специфіка навчального закладу у якому буде працювати майбутній керівник.

Створена система задач повинна забезпечувати наступні дидактичні вимоги: 1) відповідати рівню теоретичних знань і практичного досвіду студентів з метою забезпечення самостійного прийняття рішень; 2) бути цікавою і значущою за рахунок її реальності і близькості до майбутньої професійної діяльності; 3) включати в себе всі основні теми курсів; містити різнопланові структурні характеристики завдань: завдання, в яких практично відсутня інформація, а є тільки мета діяльності; завдання на прогнозування; оптимізацію; рецензування; домінування відповідних логічних операцій; завдання, що містять оцінювання якості освітньої діяльності і т. п.

Рефлексивний взаємозв'язок між учасниками навчального процесу. Не менш важливу роль в професійній підготовці майбутнього керівника до оцінювання якості освітньої діяльності має взаємодія викладача і студента. Майбутній фахівець формується під безпосереднім впливом особистості викладача. Сучасні освітні тенденції направлені на зміну ролі викладача. У першу чергу він має виступати консультантом, менеджером, який опосередковано організовує і скеровує об'єктів навчання до самостійного пошуку, надає можливість для власної самоактуалізації та професійного розвитку.

На сьогодні спостерігається полісуб'єктна взаємодія між викладачем та студентом. Вона розглядається як форма безпосередньої взаємодії одне з одним, яка має спільну природу – полісуб'єкт. Полісуб'єкт розглядається

як цілісне динамічне психологічне утворення, яке відображає феномен єдності розвитку реальних суб'єктів, які знаходяться в суб'єкт-суб'єктних відносинах і проявляються в здатності до творчої активності, розумінню системи відносин між ними, утворенню спільного семантичного середовища, а також у здатності у адаптації навколишнього середовища до своїх власних потреб та мотивів в ході розвитку суб'єкт-суб'єктних відносин [Вачко, 2004: с. 56].

Специфіка рефлексивної взаємодії полягає в тому, що воно спонукає активність його учасників, прагнення до пошуку альтернативного вирішення проблеми, оцінювання та прогнозування ймовірного результату, виборурішення з безлічі альтернатив і наслідків управлінських рішень; вимагає переосмислення теоретичного і практичного досвіду; впливає на розвиток потреби людини в самоосвіті і самореалізації.

Створення аутентичного процесу навчально-професійної соціалізації полягає не тільки у використанні на заняттях матеріалу «взятого із життя», а й створення методично-доцільних умов «професійного» спілкування. Застосування аутентичних форм (дискусія, проблемні ситуації, вільне спілкування, методи проектів та ін.) дозволить формувати відповідні компетенції про професійну діяльність, які носять латентний характер [Чичикін, 2010: с. 70-71]. Тобто, важливо в ході професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів застосовувати комплекс технологій, які максимально наблизять поставлені проблемні завдання до реальних умов. В свою чергу це дозволить фахівцям відчути себе повноправними учасниками управлінського процесу і вони відчують на собі усю відповідальність за вирішення проблем, що постають в реальних умовах.

Організація систематичного моніторингу за процесом здобуття майбутніми керівниками професійних компетенцій та компетентностей, виступає невід'ємною частиною професійної підготовки. Для успішного протікання цього процесу і для збору інформації, ми використовували бально-рейтингову систему оцінювання. Рейтингова система дозволяє вести систематичний облік компетенцій і компетентностей; вимагає від студентів систематичної та послідовної роботи; здійснює оцінку конкретних умінь і навичок; спонукає до активної діяльності і відповідальності учасників навчального процесу за прийняття рішень; привчає студентів до відповідальності за свою підготовку.

Використання бально-рейтингової системи оцінювання знань студентів направлено на підвищення якості навчального процесу на основі регламентації контрольних заходів з навчальних дисциплін, структурування і активізації самостійної роботи студентів, підвищення об'єктивності оцінки успішності і результатів роботи підсумкових контрольних заходів. Важливо, щоб ця система носила не тільки контрольний, а й консультаційний характер, який був направлений не тільки на виставлення оцінок, а й зосередження уваги на питаннях, які

потребують додаткового опрацювання, що сприятимуть кращому процесу засвоєнню знань умінь і навичок.

Ефективність запропонованих організаційно-педагогічних умов підтверджений порівняльним експериментом. Педагогічний експеримент проводився на базі ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» на відділенні післядипломної освіти. В ньому взяли участь магістранти спеціальності «Управління навчальних закладів». Педагогічний експеримент показав, що процес формування готовності до оцінювання якості освітньої діяльності, носить багатоступінчастий характер. Для його успішної реалізації необхідно враховувати наявні знання, використовувати активні форми навчання, а також застосовувати визначені нами організаційно-педагогічні умови.

Висновки. Отже, у нашій статті, в результаті опрацювання наукової психолого-педагогічної літератури нами було уточнено поняття «організаційно-педагогічні умови». Також, нами було визначено сутність організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності. Визначені умови допоможуть у подальшій науковій діяльності сформуванню моделі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до оцінювання якості освітньої діяльності та застосувати її в навчально-виховному процесі ВНЗ України.

ЛІТЕРАТУРА

- Ожегов, 2007* – Ожегов С.И. Словарь русского языка : ок. 53000 слов / С.И. Ожегов; под общ. ред проф. Л.И. Скворцова. – 24-е изд., испр. – М.: ООО «Издательство Оникс» : ООО «Издательство Мир и образование», 2007. – 640 с.
- Философский энциклопедический словарь, 1983* – Философский энциклопедический словарь / Сост. П.Н. Федосеев, С.И. Ковалев, В.Г. Панов. – М. : Советская энциклопедия, 1983. – 840 с.
- Конюхов, 1996* – Конюхов Н.И. Словарь-справочник практического психолога / Н.И. Конюхов. – Воронеж: Модэк, 1996. – 224 с.
- Немов, 2003* – Немов Р.С. Психология : словарь-справочник : в 2 ч. – М. : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – № 2. – 352 с.
- Пехота, 2003* – Пехота О.М. Подготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посібник / О. М. Пехота та інші. – К. : В-во А. С. К., 2003. – 240 с.
- Полонский, 2004* – Полонский В.М. Словарь по образованию и педагогике / В.М. Полонский. – М.: Высш. шк. 2004. – 512 с.
- Ипполитова, 2012* – Ипполитова Н. Анализ понятия «педагогические условия»: сущность, классификация / Н. Ипполитова, Н. Стерхова // Generaland Professional Education. 2012. №1. – С. 8-14.
- Володин, 2014* – Володин А.А. Анализ содержания понятия «Организационно-педагогические условия» / А.А. Володин, Н.Г. Бондаренко // Известия Тул ГУ. Гуманитарные науки, 2014. – №2. – С.143-152.
- Черняк, 2013* – Черняк Н.О. Формування мотивації студентів до навчання у ВНЗ / Н. О. Черняк // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2013. – № 38-39. – С. 388-393.
- Вачко, 2004* – Вачко И. В. Окна в мир тренинга. Методологические основы субъектного подхода к групповой работе / И.В. Вачко, С.Д. Дерябо. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с.
- Чичикин, 2010* – Чичикин И.В. Педагогические условия формирования коммуникативной компетентности менеджеров / И. В. Чичикин. // Вестник Тамбовского университета. Серия : Гуманитарные науки. – 2010. – С. 68–71.

REFERENCES

- Ozhehov, 2007* – Ozhehov S.Y. Slovar russkoho yazyka : ok. 53000 slov / S.Y. Ozhehov; podobshch. redprof. L.Y. Skvortsova. – 24-e yzd., yspr. – M.: OOO «YzdatelstvoOnyks»: OOO «Yzdatelstvo Myr y obrazovanye», 2007. – 640 s.
- Fylosofskiy entsyklopedycheskyy slovar, 1983* – Fylosofskiy entsyklopedycheskyy slovar / Sost. P.N. Fedoseev, S. Y. Kovalev, V.H. Panov. – M. : Sovetskaia entsyklopediya, 1983. – 840 s.
- Koniukhov, 1996* – Koniukhov N.Y. Slovar-spravochnik praktycheskoho psykholoha / N.Y. Koniukhov. – Voronezh : Modek, 1996. – 224 s.
- Nemov, 2003* – Nemov R.S. Psykholohiya : slovar-spravochnik : v 2 ch. – M.: Yzd-vo VLADOS-PRESS, 2003. – 2. – 352 s.
- Piekhota, 2003* – Piekhota O. M. Pidhotovka maibutnoho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii : navch. posibnyk / O. M. Piekhota in shi. – K. : V-vo A. S. K., 2003. – 240s.
- Polonskiy, 2004* – Polonskiy V.M. Slovar po obrazovaniyu y pedahohyke / V.M. Polonskiy. – M. : Vssh. shk. 2004. – 512 s.
- Yppolytova, 2012* – Yppolytova N. Analizyponiatyia «pedahohycheskye uslovyia»: sushchnost, klasyfykatsyia / N. Yppolytova, N. Sterkhova // Generaland Professional Education, 2012. – №1. – S. 8-14.
- Volodyn, 2014* – Volodyn A.A. Analiz sodержaniya poniatiya «Orhanyzatsyonno-pedahohycheskye uslovyia» / A.A. Volodyn, N.H. Bondarenko // YzvestyiaTulHU. Humanytarnye nauky, 2014. №2. – S.143-152.
- Cherniak, 2013* – Cherniak N.O. Formuvannia motyvatsii studentiv do navchannia u VNZ / N.O. Cherniak // Problemyinzhenerno-pedahohichnoiosvity. – 2013. – № 38-39. – S. 388-393.
- Vachko, 2004* – Vachko Y. V. Okna v myrtrenynha. Metodolohycheskye osnovy subektnoho podkhoda k hruppovoi rabote / Y.V. Vachko, S.D. Deriabo. – SPb. : Rech, 2004. – 272 s.
- Chychykyn, 2010* – Chychykyn Y.V. Pedahohycheskye uslovyia formirovaniya kommunykativnoi kompetentnosti menedzherov / Y.V. Chychykyn. // Vestnyk Tambovskoho unyversyteta. Seryia : Humanytarnye nauky. – 2010. – S. 68–71.

УДК 3706(44)

Максим Шабінський

ДОСВІД ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ШКОЛИ

Статтю присвячено доцільності використання в Україні іноземного досвіду патріотичного виховання молоді. За приклад пропонується модель громадянського виховання, інтегрованою частиною якого є виховання патріотичне, в школі такої розвинутої демократичної країни як Франція. Актуальність та перспективність студій у цьому напрямі пояснюються як стратегічним євроінтеграційним вектором розвитку українського суспільства, так і тим, що наші країни мають багато схожого як в своєму історичному розвитку, так і сучасних політичному та адміністративному устроях. Франція, так само як і Україна чітко та недвозначно позиціонує себе як унітарну державу, що склалася і функціонує навкруги однієї титульної нації та існує в умовах складного багатоетнічного та мультикультурного середовища. Наведена коротка інформація щодо основних принципів, форм та методів патріотичного виховання у Франції, критично проаналізовано досягнення та висвітлено проблеми французької системи освіти щодо виховання у молоді почуття громадянської відповідальності та любові до своєї батьківщини.

Ключові слова: патріотичне виховання, ефективність, система освіти, модель, євроінтеграція, Французька республіка, унітарна держава, полікультурне середовище, культурна асиміляція, релігійний екстремізм, самоідентифікація.

В статье рассматривается целесообразность использования в Украине иностранного опыта в сфере патриотического воспитания молодежи. В качестве примера рекомендуется